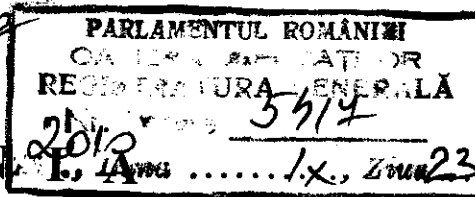

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

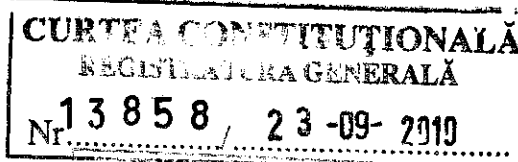
Dep. Legislativ
p.d.v.

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725 București 40,
România

Telefon: (+40-21) 313 25 31
Internet : <http://www.ccr.ro>

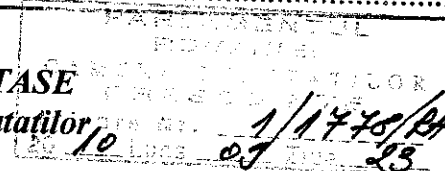
Fax: (+40-21) 312 54 80
E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.3867A/2010

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
Nr. 51/14.09.2010

Doamnei
ROBERTA ALMA ANASTASE
Președintele Camerei Deputaților

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de un număr de 55 de deputați, în condițiile art.146 lit.a) din Constituție, cu privire la neconstituționalitatea Legii privind sistemul unitar de pensii publice.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 28 septembrie 2010, ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 29 septembrie 2010.

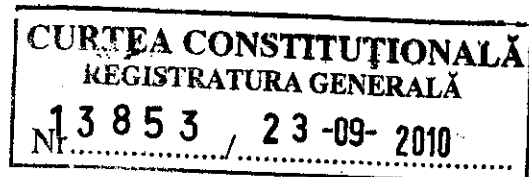
Vă asigurăm, Doamnă Președinte, de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE

Augustin ZECREAN

Des. 3867 A/2010

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR**

Cabinet Secretar General

București, 23.09.2010
Nr. 51/4328

Domnului

**AUGUSTIN ZEGREAN
Președintele Curții Constituționale**

Stimate domnule președinte,

În temeiul dispozițiilor art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, vă trimitem alăturat sesizarea făcută de un număr de 55 de deputați, referitoare la neconstituționalitatea Legii privind sistemul unitar de pensii publice.

Cu deosebită considerație,

SECRETAR GENERAL

[Signature]
Gheorghe Barbu

Parlamentul României Camera Deputaților

Grupul Parlamentar al Partidului National Liberal

telefon: (021) 414 10 70

fax: (021) 414 10 72

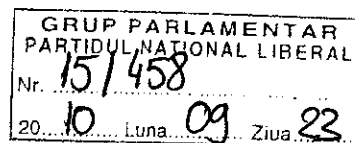
email: pni@cdep.ro

București, 23 septembrie 2010

Către,

Secretariatul General al Camerei Deputaților

Domnului Gheorghe Barbu

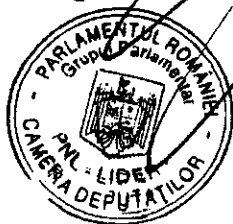

Domnule Secretar General,

În temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituție, și în baza art. 27, alin (2) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă înaintăm *Sesizarea* la Curtea Constituțională cu privire la Legea privind sistemul unitar de pensii publice (*PL - x 323 / 2010*) adoptat de Camera Deputaților în ședința din data de 15.09.2010.

Lider Grup PNL

Călin Popescu Tăriceanu

Parlamentul Romaniei
Camera Deputatilor

Grupul Parlamentar al Partidului National Liberal

telefon: (021) 414 10 70

fax: (021) 414 10 72

email: pnl@cdep.ro

DOMNULUI PROF. UNIV. DR. AUGUSTIN ZEGREAN
PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Stimate domnule Președinte,

În temeiul art. 146 lit. a) din Constituția României, al art. 11 lit. a) raportat la art. 15 alin. (2) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, deputații înscriși pe lista anexată formulează prezenta.

**SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE
CU PRIVIRE LA PREVEDERILE
LEGII PRIVIND SISTEMUL UNITAR DE PENSII PUBLICE**

A. CRITICI DE NECONSTITUTIONALITATE EXTRINSECĂ A ACTULUI NORMATIV

Alin 76-1

1. Legea privind sistemul unitar de pensii publice încalcă art. 76 alin 1 din Constituția României:

Legile organice și hotărârile privind regulamentele Camerelor se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei camere.

Potrivit articolului art. 111. din Regulamentul Camerei Deputaților - (1) Proiectul de lege sau propunerea legislativă, în forma rezultată din dezbaterile pe articole, se supune Camerei spre adoptare în condițiile existenței cvorumului legal.

Mai mult decât atât, potrivit art. 144, din Regulamentul Camerei Deputaților - (1) Camera Deputaților adoptă legi, hotărâri și moțiuni simple **în prezența majorității deputaților.**

(2) În cadrul procedurii legislative prevederile alin. (1) se aplică numai la votul pentru adoptarea legii în ansamblul ei, precum și atunci când, potrivit prevederilor prezentului regulament, se supune la vot respingerea proiectului de lege sau a propunerii legislative.

(3) Verificarea întrunirii cvorumului se dispune numai la ședințele de vot final de către președinte, imediat înaintea votării, din proprie inițiativă ori la cererea liderului unui grup parlamentar.

(4) În cazul în care cvorumul nu este întrunit, ședința se suspendă, iar președintele va comunica data și ora reluării lucrărilor. Reluarea lucrărilor se face și prin derogare de la ordinea de zi aprobată, cu respectarea succesiunii stabilite prin aceasta.

Conform prevederilor legislative în vigoare, cvorumul Camerei Decizionale a Parlamentului este asigurat de prezența la sesiunea a unui număr de minim 167 de deputați. La momentul votului final, conform tuturor înregistrărilor disponibile, atât cele difuzate de media cât și cele efectuate de către instrumentele Camerei Deputaților relevă faptul că în sală se aflau în jur de 80 de deputați, număr insuficient asigurării cvorumului sesiunii.

În cazul acestui act normativ, la momentul votului final, prezența la vot nu întrunea numărul necesar de parlamentari pentru asigurarea cvorumului, prin urmare, Votul asupra legii sus-menționate s-a făcut prin încălcarea flagrantă a prevederilor art. 76 alin 1 din Constituția României.

Solicitările ulterioare de reluare a votului, cu respectarea prevederilor constituționale și a Regulamentului Camerei Deputaților nu au fost admise, un număr 158 de deputați votând împotriva acestei proceduri.

Asigurarea majorității și a cvorumului de sesiune, mai ales în cazul adoptării unor legi organice, reprezintă esența spiritului democratic încredințat de prevederile constituționale, încălcarea flagrantă a acestor prevederi având drept consecință direct și neechivocă, neîncadrarea procedurii adoptării *Proiectului de lege privind sistemul unitar de pensii* în termenii constituționali, fiind încălcate prevederile art. 111 și 144 din Regulamentul Camerei Deputaților și implicit prevederile art. 76, alin 1) din Constituția României.

2. Legea privind sistemul unitar de pensii publice încalcă art. 76 alin 3 din Constituția României: „La cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere.”

Potrivit articolului 69 alin. 2) din Regulamentul Camerei Deputaților, „Raportul comisiei va fi imprimat și difuzat deputaților cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbaterile proiectului de lege sau propunerii legislative, în plinul Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de lege sau a propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima cameră sesizată și cu cel puțin 5 zile în cazul celor pentru care Camera Deputaților este cameră decizională”.

În cazul acestui act normativ, nu s-a respectat nici termenul de 3 zile și nici cel de 5 zile, această propunere legislativă nefiind depusă nici măcar la casele deputaților. Raportul suplimentar

al comisiei sesizate în fond a fost întocmit și transmis pe data de 15 septembrie 2010, ziua adoptării proiectului de lege în cadrul ședinței de plen a Camerei Deputaților.

Articolul 69 alin. 3) din Regulamentul Camerei Deputaților, arată că Biroul Permanent poate stabili adoptarea în procedură de urgență în cazul proiectelor legislative care privesc ratificarea unor tratate și convenții internaționale sau acorduri de împrumut. În această categorie nu se încadrează sub nicio formă *Legea privind sistemul unitar de pensii publice*.

Având în vedere aceste motive, este mai mult decât evident că procedura adoptării *Legii privind sistemul unitar de pensii publice* nu se încadrează în termenii constituționali, fiind încălcate prevederile art. 69, alin 2) și 3) din Regulamentul Camerei Deputaților, și implicit prevederile art. 76 alin (3) din Constituția României.

3. Legea privind sistemul unitar de pensii publice încalcă art. 61 alin. 2 din Constituția României; „Parlamentul este alcătuit din Camera Deputaților și Senat”

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că, principiul bicameralismului Parlamentului României nu poate fi respectat „decât atât timp cât ambele Camere ale Parlamentului au dezbătut și s-au exprimat cu privire la același conținut și la aceeași formă ale inițiativei legislative”. Aceste aspecte au fost analizate prin mai multe decizii, cum sunt: Decizia 472/22 din aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial nr. 336/30 aprilie 2008, Decizia 710 din 6 mai 2009 publicată în Monitorul Oficial 358 din 28 mai 2009. În această ultimă decizie se statuează că „diferențele de conținut juridic dintre forma proiectului de lege adoptat de Senat, ca primă cameră sesizată și a legii adoptate de Camera Deputaților, sunt de natură să încalce principiul bicameralismului” iar „legea trebuie să fie rezultanta manifestării de voință concordante a ambelor Camere ale Parlamentului.

În Decizia CCR 472/2008 se constată neconformitatea unei legi adoptate de către Parlament, datorită faptului că proiectul inițial a fost respins de către Senat, dar a fost adoptat de către Camera Deputaților într-o altă formă decât cea inițială și despre care Senatul nu a putut lua la cunostință niciodată. În acest mod, Parlamentul s-a abătut nu numai de la principiul bicameralismului prevăzut de art. 61 alin (2) din Constituție, dar și de la regulile constituționale privitoare la procedura legislativă.

Mai mult decât atât, Curtea Constituțională a statuat în Decizia nr. 1093 din 15 octombrie 2008, publicată în M.Of. nr. nr. 711 din 20.10.2008, următoarele: „în dezbaterile unei inițiative legislative, Camerele au un drept propriu de decizie asupra acesteia, atâta timp cât ambele Camere ale Parlamentului au dezbătut și s-au exprimat cu privire la același conținut și formă ale inițiativei legislative”.

În ceea ce privește procesul legislativ prin care a trecut *Legea privind sistemul unitar de pensii publice*, constatăm o serie de încălcări flagrante ale principiului bicameralismului, așa cum rezultă acesta din textul constituțional și din jurisprudența Curții Constituționale a României. Forma legii, adoptată de Camera decizională, cuprinde modificări esențiale față de forma adoptată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată. Mai mult decât atât, față de momentul depunerii proiectului de lege la Parlament, Guvernul a mai adoptat o serie de ordonanțe pe aceeași temă, acte normative ale căror prevederi au fost introduse în textul proiectului adoptat de Camera decizională, atât în cadrul dezbaterilor din comisile de specialitate, cât și în plenul Camerei Deputaților, sub forma amendamentelor depuse de parlamentarii ce sprijină coaliția de guvernare.

Așadar, considerăm că, prin maniera în care a fost adoptat *Legea privind sistemul unitar de pensii publice* s-a încălcat principiul bicameralismului, consacrat de Constituție.

4. Legea privind sistemul unitar de pensii publice încalcă art 79 din Constituția României:
„Consiliul Legislativ este organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații. El ține evidența oficială a legislației României”.

Potrivit prevederilor art 79 din Constituție avizul Consiliului Legislativ este obligatoriu. Avizul dat de Consiliul Legislativ în momentul depunerii proiectului de lege și inițierii procedurilor parlamentare se referea la forma inițială a actului normativ, cea înaintată de Guvern Senatului, în calitate de primă Cameră sesizată.

Întrucât textul adoptat de Camera Deputaților are o formă total diferită față de textul aprobat de Senat, fiind aprobate mai multe amendamente care modifică substanța actului normativ, era necesar să se fi solicitat punctul de vedere al Consiliului Legislativ, așa cum, de altfel, impunea și art 99 alin 7 din Regulamentul Camerei Deputaților.

În aceste condiții, considerăm că dispozițiile art. 79 din Constituția României, privind atribuțiile Consiliului Legislativ, au fost încălcate.

5. Dispozițiile art. 201 lit. f și h Legea privind sistemul unitar de pensii publice încalcă vădit prevederile art. 73 alin. 3, art. 75 alin. 4 și art. 65 alin. 2 lit. j) din Constituție, care prevede procedura de legiferare prin adoptarea legilor de către Camera Deputaților sau de către Camerele reunite.

Având în vedere prevederile adoptate de Camera Deputaților în sensul modificării Legii privind sistemul unitar de pensii publice și totodată raportul prin care Comisia pentru munca și protecție socială propune Plenului Camerei Deputaților aprobarea proiectului de lege cu amendamente, având în vedere necesitatea adaptării sistemului de pensii publice la tendințele demografice și socio-economice din țara noastră și din Europa, învederăm faptul că proiectul de lege și amendamentele formulate nu au urmat procedura prevăzută de Constituție în ceea ce privește adoptarea legilor de către Camerele Parlamentului.

Proiectul de lege are ca obiect de reglementare crearea cadrului legal privind sistemul unitar de pensii publice prin comasarea legislației în domeniu, având ca obiective următoarele:

- „- creșterea vârstelor standard de pensionare pentru bărbați și femei;
- creșterea vârstelor standard de pensionare pentru personalul din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;
- reevaluarea vârstelor standard de pensionare pentru persoanele ce vor fi integrate în sistemul unitar de pensii din magistratură, diplomatie, personal auxiliar din instanțe de judecată, funcționari publici parlamentari etc.
- integrarea persoanelor aparținând sistemelor speciale de pensii în sistemul unitar de pensii publice;
- procedura de stabilire a valorii punctului de pensie;
- recalcularea pensiilor stabilite prin legi speciale, aflate în plată la data introducerii sistemului unitar de pensii publice;

10

- creșterea numărului de contribuabili la sistemul unitar de pensii publice cu persoanele care realizează venituri exclusiv din profesii liberale: manageri, asociații familiale, drepturi de autor etc;”

În acest sens, intelegem sa sesizam Curtea Constituțională, in ceea ce priveste neconstituționalitatea art. 201 lit. f) si lit. h) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice (care in noua forma propusa devine art. 198).

Sub acest aspect, dispozițiile art. 201 lit. f si h incalca vadit prevederile art. 73 alin. 3, art. 75 alin. 4 si art. 65 alin. 2 lit. j) din Constituție, care prevede procedura de legiferare prin adoptarea legilor de catre Camera Deputaților sau de catre Camerele reunite.

Cererea de sesizare a Curții Constituționale este admisibilă, potrivit art. 15 din Legea nr. 47/1992, fiind îndeplinita condiția potrivit careia excepția de neconstituționalitate privește o lege sau o ordonanță ori o dispoziție dintr-un asemenea act normativ înainte de promulgare, fiind vorba de un proiect de lege adoptat de una din Camerele Parlamentului cu depășirea competenței sale atât materiale cât și decizionale.

În esență, dispozițiile art. 201 lit. f) si h) vizează modificări ale normelor ce reglementează domenii specifice, cu legislație proprie, ale căror dispoziții legale nu pot fi modificate prin procedura de legiferare adoptată în speță de Camera Deputaților ca și Camera Decizională, raportându-ne la dispozițiile art. 92 alin. 8 din Regulamentul Camerei Deputaților, unde sunt enumerate limitativ proiectele de legi și legile supuse dezbaterii și adoptării Camerei Deputaților ca și prima Camera sesizată, dar și la dispozițiile art. 92 alin. 9 din Regulamentul Camerei Deputaților, unde sunt enumerate limitativ proiectele de legi supuse dezbaterii și adoptării Camerei Deputaților ca și Camera Decizională.

Conform Legii Fundamentale, care în art. 75 alin. 1 statuează expres și limitativ proiectele de lege care se supun procedurii de dezbateri și adoptare Camerei Deputaților, în situația supusă controlului de constituționalitate, Camera Decizională este Senatul. Conform art. 75 alin. 1 din Constituție: „(1) Se supun spre dezbateri și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40

alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) și (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) și (5) și articolul 142 alineatul (5). *Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului.*"

Se poate observa faptul că modificările aduse dispozițiilor Statutului Deputaților și senatorilor sunt reglementate de dispozițiile art. 73 alin. 3 lit. c), prevederi ce nu se încadrează în enumerarea expusă de art. 75 alin. 1 din Constituție. Astfel, prin adoptarea acestor modificări în Camera Deputaților ca și Camera Decizională au fost încălcate grav atât dispozițiile art. 73 alin. 3, cât și cele ale art. 75 alin. 1 din Constituție, dispoziții constituționale ce reglementează procedura de legiferare în sistemul românesc.

Astfel, coroborând dispozițiile art. 75 alin. 1 cu cele ale art. 75 alin. 4 din Constituție, avem în vedere, în motivarea excepției situația neconstituționalității adoptării modificărilor legislative ce vizează regimul pensiilor Deputaților și senatorilor și ale magistraților, faptul că regimul juridic ce guvernează aplicarea prevederilor referitoare la dreptul la pensie este unul special, ce ar trebui să primeze în fața nevoilor de uniformizare a legislației interne cu cea a așezării comunitare.

Un prim aspect vizat de Legea privind sistemul unitar de pensii publice este acela al modificării statutului senatorilor și Deputaților în sensul abrogării dispozițiilor art. 49-51 din Legea nr. 96/2006 privind Statutul Deputaților și al senatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 763 din 12 noiembrie 2008.

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 92 alin. 8 și 9 din Regulamentul Camerei Deputaților, dispozițiile prevăzute la art. 201 lit. h) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice, vizând modificări ale Legii nr. 96/2006 privind statutul Deputaților și al senatorilor, conform art. 65 lit. j), introdus în Constituție prin art. I pct. 33 din Legea de revizuire nr. 429/2003, nu cad sub incidența decizională a Camerei Deputaților, ci pot fi adoptate numai prin lege, în sesiunea Camerelor reunite.

Astfel, în ceea ce privește dispozițiile art. 201 lit. h) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice, considerăm că articolul invocat încalca flagrant dispozițiile art. 65 alin. 2 lit. j), sub aspectul faptului că potrivit Legii fundamentale „*Camerele își desfășoară lucrările în sesiune*

comune, ...pentru:j) stabilirea statutului Deputaților și senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;”. După cum se poate observa, aceste dispoziții, ca de altfel toate celelalte dispoziții ale Legii Fundamentale, sunt de natură imperativă, iar în ceea ce privește situația vizată, această procedură specială de reunire a celor două Camere nu a fost respectată pentru modificarea dispozițiilor privind art. 40-51 din Legea 96/2006 privind Statutul Deputaților și al senatorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 763 din 12 noiembrie 2008.

În ceea ce privește atribuțiile exercitate în sesiunea comună, ele se referă la aspecte ce reclamă, datorită importanței lor, maximum de reprezentanți, atribuții printre care se numără și aprobarea bugetului național, alcătuit din bugetul de stat și cel al asigurărilor sociale de stat, dar și modificarea statutului Deputaților și al senatorilor.

În ceea ce privește neconstituționalitatea dispozițiilor art. 201 lit. f), învedeream Curții faptul că acestea contravin art. 124 alin. 3 din Constituție, care prevede că „Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.” La nivel infraconstituțional, statutul magistraților este reglementat prin Legea nr. 303/2004, potrivit căreia judecătorii sunt independenți, se supun numai legii și trebuie să fie imparțiali, procurorii numiți de Președintele României se bucură de stabilitate și sunt independenți, în condițiile legii, iar magistrații-asistenți se bucură de stabilitate. Cap. II din Legea nr. 303/2004 stabilește o serie de incompatibilități și interdicții pentru judecători și procurori, care se aplică în mod corespunzător și magistraților-asistenți, cum ar fi: judecătorilor și procurorilor le este interzis să desfășoare activități comerciale, să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură, să aibă calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome, să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic; judecătorii și procurorii nu pot să facă parte din partide sau formațiuni politice și nici să desfășoare sau să participe la activități cu caracter politic; judecătorii și procurorii sunt obligați ca în exercitarea atribuțiilor să se abțină de la exprimarea sau manifestarea, în orice mod, a convingerilor lor politice; judecătorii și procurorii nu își pot exprima public opinia cu privire la procese aflate în curs de desfășurare sau asupra unor cauze cu care a fost sesizat parchetul; judecătorii și procurorii nu pot să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase, chiar dacă procesele respective sunt pe rolul altor instanțe sau parchete decât acelea în cadrul cărora își exercită funcția și nu pot îndeplini orice altă activitate

care, potrivit legii, se realizează de avocat etc. Potrivit art. 66 din Legea nr. 303/2004, atât incompatibilitățile și interdicțiile, cât și formarea profesională continuă și evaluarea periodică, drepturile și îndatoririle, precum și răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor se aplică în mod corespunzător și magistraților-asistenți.

Pe de altă parte, distinct de statutul judecătorilor și procurorilor, statutul judecătorilor Curții Constituționale este reglementat la nivel constituțional în art. 144 *"Incompatibilități"* și art. 145 *"Independența și inamovibilitatea"* din titlul V *"Curtea Constituțională"*, potrivit cărora funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul juridic superior, iar judecătorii Curții Constituționale sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe durata acestuia. La nivel infraconstituțional, statutul judecătorilor Curții Constituționale este reglementat în cap. VI din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 643 din 16 iulie 2004.

Astfel, atât independența justiției - componenta instituțională (conceptul *"independenței judecătorilor"* nereferindu-se exclusiv la judecători, ci acoperind sistemul judiciar în întregime), cât și independența judecătorului - componenta individuală, implică existența unor numeroase aspecte, cum ar fi: lipsa imixtiunii celorlalte puteri în activitatea de judecată, faptul că niciun alt organ decât instanțele nu poate decide asupra competențelor lor specifice prevăzute prin lege, existența unei proceduri prevăzute de lege referitoare la căile de atac ale hotărârilor judecătorești, existența unor fonduri bănești suficiente pentru desfășurarea și administrarea activității de judecată, procedura de numire și promovare în funcție a magistraților și, eventual, perioada pentru care sunt numiți, condiții de muncă adecvate, existența unui număr suficient de magistrați ai instanței respective pentru a evita un volum de muncă excesiv și pentru a permite finalizarea proceselor într-un termen rezonabil, remunerare proporțională cu natura activității, repartizarea imparțială a dosarelor, posibilitatea de a forma asociații ce au ca principal obiect protejarea independenței și a intereselor magistraților etc.

Este indubitabil faptul că principiul independenței justiției nu poate fi restrâns numai la cuantumul remunerației (cuprinzând atât salariul, cât și pensia) magistraților, acest principiu implicând o serie de garanții, cum ar fi: statutul magistraților (condițiile de acces, procedura de numire, garanții solide care să asigure transparența procedurilor prin care sunt numiți magistrații,

14

promovarea și transferul, suspendarea și încetarea funcției), stabilitatea sau inamovibilitatea acestora, garanțiile financiare, independența administrativă a magistraților, precum și independența puterii judecătorești față de celelalte puteri în stat. Pe de altă parte, independența justiției include securitatea financiară a magistraților, care presupune și asigurarea unei garanții sociale, cum este pensia de serviciu a magistraților.

Principiul independenței justiției apără pensia magistraților, ca parte integrantă a stabilității financiare a acestora, în aceeași măsură cu care apără celelalte garanții ale acestui principiu.

Prin diminuarea beneficiilor pecuniare pe care le confera reglementarea distinctă a regimului de pensii ale magistraților se vor stărbi principiul inamovibilității, independenței și cel al imparțialității, întrucât realitățile sociale nu vor mai putea conferi acea libertate a exprimării liberului arbitru în plan juridic, ci se va intra într-o soluție, stare, creată de nevoie.

Atât în jurisprudența Curții Constituționale a României, cât și în jurisprudența altor Curți Constituționale s-a statuat că stabilitatea financiară a magistraților reprezintă una dintre garanțiile independenței justiției.

De asemenea, art. 6.4 din Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată în anul 1998, prevede că *"În mod special, statutul garantează judecătorului sau judecătoarei care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională"*.

De asemenea, Curtea a constatat că în toate aceste documente principiile și măsurile stabilite cu privire la statutul și drepturile magistraților sunt puse în relație directă cu prevederile art. 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și cu cele ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la dreptul fundamental al oricărei persoane de a fi judecată de un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege.

Luând în considerare statutul judecătorului, scopul remunerației judecătorilor este atât de a asigura independența, cât și de a compensa în mod parțial restricțiile impuse prin lege. Totodată, cerința asigurării unei remunerații adecvate pentru judecători este nu numai în conexiune cu principiul independenței judecătorilor, dar și cu cerințele de calificare și competență stabilite și cu interdicțiile impuse acestora.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, abrogarea dispozițiilor care reglementează pensia în regim special a judecătorilor contravine art. 124 alin.(3) din Constituție. Astfel, prin Decizia nr. 20/2000 referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a art. 41 alin.(2) din Legea privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și a dispozițiilor art. 198 din aceeași lege, prin care a fost abrogat art. 103 din Legea nr.92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată, Curtea Constituțională a statuat că dispozițiile constituționale conform cărora "judecătorii sunt independenți și se supun numai legii" nu au caracter declarativ, ci constituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin art. 1 alin.(3) din Constituție. Așa fiind, Curtea Constituțională a stabilit că abrogarea art. 103 din Legea nr. 92/1992, republicată, care reglementa pensia de serviciu a magistraților, contravine principiului stabilit în art. 124 alin.(3) din Legea fundamentală.

Prin aceeași decizie Curtea Constituțională a statuat că instituirea pensiei de serviciu pentru magistrați nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale cărora trebuie să li se supună magistrații.

Totodată, eliminarea pensiei cu regim special a magistraților este contrară exigențelor actuale cuprinse în documentele internaționale referitoare la drepturile magistraților, în considerarea importanței rolului acestora în apărarea statului de drept. "Principiile fundamentale privind independența magistraturii", adoptate de cel de-al VII - lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților (Milano, 26 august - 6 septembrie 1985) și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr.40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr.40/146 din 13 decembrie 1985, prevăd în mod expres prin art.11 că "durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege".

În mod asemănător, "Recomandarea nr.R (94) 12 cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor", adoptată la 13 octombrie 1994 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, subliniind importanța independenței judecătorilor în scopul întăririi preeminenței dreptului în statele democratice și în considerarea art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a

libertăților fundamentale, precum și a "Principiilor fundamentale [ale Organizației Națiunilor Unite] privind independența magistraturii", anterior menționate, a stabilit, printre alte importante măsuri pe care statele membre urmează să le adopte, și pe aceea "de a veghea ca statutul și remunerația judecătorilor să fie pe măsura demnității profesiei lor și a responsabilităților pe care și le asumă".

Sub acest aspect, abrogarea art. 82, 83, 84 și 85 din Legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și al procurorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare, apare ca vadiu neConstituțională sub aspectul restrngerii și mai mult a drepturilor magistratilor în ceea ce privește pensia, de orice natură și totodată ca o constrângere totală a acestei ramuri de activitate, reglementată ca fiind independentă.

Totodată, din perspectiva art.1 din Protocolul nr.1 și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la aceste dispoziții, drepturile care decurg din contribuțiile în cadrul regimurilor de securitate socială, cum este dreptul la pensie, constituie drepturi patrimoniale, care intră sub protecția art.1 din Protocol.

Recunoscând marja de apreciere a statelor în materia legislației sociale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat obligația autorităților publice de a menține un just echilibru între interesul general și imperativele protecției drepturilor fundamentale ale persoanei, echilibru care nu este menținut ori de câte ori, prin diminuarea drepturilor patrimoniale, persoana trebuie să suporte o sarcină excesivă și disproporționată. Într-o astfel de situație, există o încălcare a art.1 din Protocolul nr.1 la Convenție, determinată de încălcarea caracterului rezonabil și proporțional al diminuării drepturilor patrimoniale. (Cauza Kjartan Asmundsson contra Islandei, 2004, Cauza Moskal contra Poloniei, 2009).

Or, uniformizarea cuantumului dreptului la pensie, cu consecința diminuarii drepturilor patrimoniale prevăzută de legea criticată, impune persoanelor cărora le este aplicabilă o sarcină excesivă și disproporționată, fără a menține un just echilibru între interesul general și imperativele protecției drepturilor fundamentale ale persoanei.

În ceea ce privește pensiile speciale, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în aplicarea art. 1 din Protocolul nr. 1, recunoaște și ocrotește pensia stabilită pentru anumite profesii și nu permite ca acest drept să fie diminuat decât în cazuri excepționale, cu respectarea principiului

proportionalității, ceea ce înseamnă că măsura aplicată să fie justificată de scopul legitim urmărit (Cauza Banfield contra Regatului Unit, 2005).

În concluzie, în ceea ce privește magistratii, regimul strict al absenței unor drepturi, al incompatibilităților și interdicțiilor stabilit prin Legea fundamentală și dezvoltat prin lege specială, precum și responsabilitățile și riscurile profesiei impun acordarea dreptului la pensia reglementată prin norme speciale, deci la neincluderea magistratilor în sistemul unic de pensii.

B. CRITICI DE NECONSTITUTIONALITATE INTRINSECĂ A ACTULUI NORMATIV

Art.1 alin. (3) din Constituția României precizează că „România este stat de drept ...”, iar art. 5 precizează că „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”. Legea privind sistemul unitar de pensii publice încalcă definițiile fundamentale mai sus citate, întrucât derogă de la principiile constituționale și de la alte norme legale peste care nu se poate trece. Actul normativ referitor la pensii desființează drepturi create pe baza unor legi anterioare, pentru militari, polițiști și funcționari publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale. Astfel, apreciem că prin articolele sus enunțate sunt încălcate:

I. Art. 15 alin. (2) din Constituția României - (Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile) – PRINCIPIUL NERETROACTIVITĂȚII LEGII

Constituția României consacră prin articolul anterior invocat, un principiu de drept de o incontestabilă tradiție, actualitate și justiție, și anume că *legea dispune numai pentru viitor*, principiu cunoscut și afirmat sub expresia formulare *neretroactivitatea legii*. Conform literaturii de specialitate¹, principiul neretroactivității legii a fost preluat inițial de legiuitorul român în Codul civil și, respectiv, în Codul penal și, ulterior, în considerarea importanței sale pentru statul de drept, acest principiu a fost ridicat la rang constituțional. Așa cum sublinia Curtea Constituțională în una

¹ Ion Predescu, Marieta Safta – Principiul securității juridice, fundament al statului de drept. Repere jurisprudențiale, în Buletinul CCR nr. 1/2009

dintre deciziile sale, „consecințele înscrierii principiului neretroactivității în Constituție sunt foarte severe (...) dar în același timp ridicarea la rangul de principiu constituțional se justifică prin faptul că asigură în condiții mai bune securitatea juridică și încrederea cetățenilor în sistemul de drept, precum și datorită faptului că blochează nesocotirea separației dintre puterea legislativă, pe de o parte, și puterea judecătorească sau cea executivă, pe de altă parte, contribuind în acest fel la consolidarea statului de drept”².

Ca urmare a consacrării sale constituționale, acest principiu a devenit obligatoriu și pentru legiuitor, care este ținut deopotrivă să-l respecte în procesul de legiferare, neretroactivitatea legii constituind o garanție fundamentală a drepturilor constituționale. Profesorul Mihai Eliescu, arăta în acest sens, în mod sugestiv, că „dacă ceea ce s-a făcut în conformitate cu legea în vigoare ar putea fi neconținut stricat de legea nouă, orice prevedere (în sens de predictibilitate, previzionare) în timp ar fi cu neputință și ordinea juridică însăși ar fi amenințată pe măsură ce s-ar slăbi încrederea în securitatea drepturilor, în stabilitatea circuitului civil.... **Dacă legea nouă nu ar respecta ceea ce a fost făcut în cadrul prevederilor legii vechi, încrederea ar dispărea și, odată cu ea, ar fi atinsă autoritatea legii, căci voința de a da ascultare permisiunilor, poruncilor și opiniilor legale, ar fi, desigur, în bună măsură demobilizată dacă cel ce s-a supus lor nu ar fi sigur că, procedând astfel, va sta sub scutul legii.**”

² EXTRAS DIN DECIZIA Nr. 9 din 7 martie 1994 Publicată în Monitorul Oficial nr. 326 din 25.11.1994
(...) Potrivit art.15 alin.(2) din Constituție „Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale mai favorabile”. Până la intrarea în vigoare a Constituției din anul 1991, principiul neretroactivității legii era înscris, în materie civilă, numai în art.1 din Codul civil “Legea dispune numai pentru viitor; ea nu are putere retroactivă”, astfel încât, nefiind un principiu constituțional, doctrina și jurisprudența au decis constant că el constituia o regulă de interpretare obligatorie pentru judecător, dar nu-l obliga pe legiuitor, care putea dispune și altfel. De aceea au existat și legi cu caracter retroactiv, atât de drept material, cât și de drept procesual. Chiar și în aceste condiții, legea retroactivă respecta cauzele rezolvate prin hotărâri judecătorești definitive (causae finitae) și numai o dispoziție expresă putea duce la o altă soluție. După intrarea în vigoare a Constituției din anul 1991, neretroactivitatea a devenit un principiu constituțional și deci nici legiuitorul nu poate adopta acte cu încălcarea lui. Suntem în prezența unei reguli imperative de la care nu se poate deroga în materie civilă (...) indiferent dacă este vorba de legi materiale sau legi procesuale. Deci, chiar și în ipoteza în care legiuitorul ar dori în mod justificat să înlăture sau să atenueze unele situații nedrepte, nu poate realiza acest lucru prin intermediul unei legi care să aibă caracter retroactiv, ci trebuie să caute mijloacele adecvate care să nu vină în contradicție cu acest principiu constituțional (...).
(...) Cum (...) înainte vreme, neretroactivitatea nu era de ordin constituțional, fiind înscrisă doar în art.1 din Codul civil, au existat legi retroactive care au atins principiul autorității lucrului judecat sau au supus o hotărâre definitivă ori irevocabilă unei căi de atac neprevăzute de legea în vigoare în momentul pronunțării ei. Doctrina de la noi sau din alte țări, criticând aceste legi, le-a socotit atunci fie admisibile din punct de vedere juridic, dar inadmisibile din punct de vedere politic, fie le-a calificat drept monstruoziități juridice ori legi flagrante retroactive (...).

15

Cu referire la acest aspect practica Curtii Constitutionale a Romaniei a fost constantă; pentru exemplificare, amintim Decizia nr. 830/2008, publicată în Monitorul Oficial nr. 559 din 24.07.2008 din care reproducem un extras: "(...) Curtea reține că analiza pe care o impune controlul de constituționalitate trebuie, în mod necesar, să înceapă prin a califica situația juridică reglementată prin norma de lege criticată. Astfel, ori de câte ori o lege nouă modifică starea legală anterioară cu privire la anumite raporturi, toate efectele susceptibile a se produce din raportul anterior, dacă s-au realizat înainte de intrarea în vigoare a legii noi, nu mai pot fi modificate ca urmare a adoptării noii reglementări, care trebuie să respecte suveranitatea legii anterioare. Legea nouă însă este aplicabilă de îndată tuturor situațiilor ce se vor constitui, se vor modifica sau se vor stinge după intrarea ei în vigoare, precum și tuturor efectelor produse de situațiile juridice formate după abrogarea legii vechi (...)".

Neretroactivitatea legii, ca principiu constituțional, este obligatorie pentru toate ramurile de drept, nu numai pentru acelea care îl prevăd în mod explicit. Totodată, „în afara excepției stabilite prin Constituție, nicio altă excepție nu poate aduce limitări acestui principiu constituțional, orice alte prevederi legale contrarii trebuind a fi considerate neconstituționale și putând fi atacate pe calea controlului de constituționalitate. Principiul neretroactivității legii se prezintă ca o garanție fundamentală a drepturilor constituționale, îndeosebi a libertății și siguranței persoanei. Valoarea și actualitatea principiului sunt incontestabile și de notorietate, orice atenuare a sa semnificând o suprimare sau o limitare a drepturilor și libertăților umane.”³

Curtea Constituțională, în exercitarea competenței sale prevăzute de Constituție și de legea sa de organizare și funcționare, a sancționat în numeroase rânduri, prin constatarea neconstituționalității dispozițiilor legale cu privire la care a fost sesizată, încălcarea principiului neretroactivității legii, contribuind, totodată, la definirea lui. Astfel, atunci când o lege nouă modifică starea legală anterioară cu privire la anumite raporturi, toate efectele susceptibile a se produce din raportul anterior, dacă s-au realizat înainte de intrarea în vigoare a legii noi, nu mai pot fi modificate ca urmare a adoptării noii reglementări, **care trebuie să respecte suveranitatea legii anterioare**.

³ I. Muraru, E. Tanasescu, D. Apostol Tofan, Fl. Baias, V. Ciobanu, V. Cioclei, I. Condor, A. Crisu, St. Deaconu, A. Popescu, S. Popescu, B. Selejan-Gutan, M. Tomescu, V. Vedinas, I. Vida, C. Zamsa – *Constitutia Romaniei, comentariu pe articole*, Editura C.H.BECK, Bucuresti, 2008, p. 139

Cu referire la neretroactivitatea legii, Curtea Constituțională s-a mai pronunțat prin Deciziile nr. 6/1993, 22/1993, 9/1994, 62/1995, 72/1995, 73/1995, 81/1995, 101/1995, 35/1996, 96/1996, 20/2000, 46/2002, 375/2005, 57/2006, 120/2007, 830/2008 etc.

Iată, pentru exemplificare, cateva extrase din decizii ale Curtii:

- DECIZIA nr. 9 / 1994, publicată în Monitorul Oficial nr. 326 din 25 noiembrie 1994 :"(...) După intrarea în vigoare a Constituției din 1991, neretroactivitatea a devenit un principiu constituțional și deci nici legiuitorul nu poate adopta acte cu încălcarea lui. Suntem în prezenta unei reguli imperative de la care nu se poate deroga în materie civilă, ce interesează cauza de față, indiferent dacă este vorba de legi materiale sau de legi procesuale. **Deci, chiar și în ipoteza în care legiuitorul ar dori în mod justificat să înlăture sau să atenueze unele situații nedrepte, nu poate realiza acest lucru prin intermediul unei legi care să aibă caracter retroactiv, ci trebuie să caute mijloacele adecvate care să nu vină în contradicție cu acest principiu constituțional(...)**";
- DECIZIA nr. 46 / 2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 218 din 01.04.2002: "...Curtea reține că prin adoptarea Legii nr.164/2001 s-a reglementat o nouă modalitate de calcul și de stabilire a pensiilor militare de stat. **Evident, acest nou mod de calcul se poate aplica doar pensiilor stabilite după data intrării în vigoare a legii...**";
- DECIZIA nr. 375 / 2005 publicată în Monitorul Oficial nr. 591 din 08.07.2005: "...După cum Curtea Constituțională a statuat în mod repetat în jurisprudența sa, în temeiul prevederilor art.47 alin.(2) din Constituție, legiuitorul are dreptul și obligația să stabilească criteriile și condițiile concrete ale exercitării dreptului la pensie, inclusiv modul de calcul și de actualizare a cuantumului pensiei. Astfel, Curtea nu poate reține neconstituționalitatea dispozițiilor art. 72-80, art. 81 alin. (1) - (7) și art. 83-86. **Noile reglementări nu pot fi aplicate cu efecte retroactive, respectiv, în privința cuantumului pensiilor anterior stabilite, ci numai pentru viitor, începând cu data intrării lor în vigoare...**";
- DECIZIA nr. 290 / 2004, publicată în Monitorul Oficial nr. 735 din 16.08.2004: "...Componentele dreptului la pensie, printre care cele mai importante sunt tipul pensiei, condițiile de acordare a diferitelor tipuri de pensie, modul de calcul și plata pensiei, sunt, potrivit prevederilor art. 47 alin.(2) din Constituție, republicată, stabilite prin lege. **Astfel, legiuitorul este în drept să modifice**

și să completeze reglementările legale referitoare la condițiile de exercitare a dreptului la pensie ori de câte ori consideră că situația economică a țării, resursele financiare existente permit sau impun anumite modificări, dar orice reglementare nouă se aplică numai de la data intrării sale în vigoare. O nouă legislație referitoare la pensii nu se aplică în mod automat persoanelor pensionate pe baza legislației anterior în vigoare. O asemenea aplicare ar însemna o extindere a incidentei actului normativ asupra unor situații din trecut, care ar avea efect retroactiv și ar contraveni dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție, republicată...”;

- DECIZIA nr. 278 / 2006 publicată în Monitorul Oficial nr. 346 din 17/04/2006: ”...De asemenea, Curtea consideră că nu pot fi reținute nici susținerile autorilor excepției potrivit cărora art. 78 și 80 din Legea nr. 164/2001 au efecte retroactive. Într-adevăr, drepturile de pensie stabilite anterior intrării în vigoare a acestor reglementări legale nu sunt atinse, iar actualizarea, recalcularea și recorelarea acelor pensii se pot face numai în favoarea beneficiarilor...”.

- DECIZIA nr. 120 / 2007, Monitorul Oficial nr. 204 din 26.03.2007: „...Conform noilor principii ale sistemului public de pensii, ordonanța criticată prevede recalcularea pensiilor provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat prin luarea în calcul a întregii vechimi în muncă considerate stagiul de cotizare la asigurările sociale și a tuturor veniturilor salariale cu caracter permanent realizate în această perioadă. Operațiunea de recalculare privește în mod inevitabil trecutul, pentru că stagiul de cotizare a fost realizat în trecut, dar se efectuează doar după data intrării în vigoare a ordonanței și are efecte numai pentru viitor, pensia recalculează intrând în plată numai de la data emiterii deciziei. În cazurile în care din recalculare rezultă un quantum mai mare al pensiei, se va plăti acesta, iar dacă noul quantum rezultat este mai mic, se va acorda în continuare pensia anterior stabilită și aflată în plată, fără a se aduce vreo atingere drepturilor legal câștigate anterior...”

- DECIZIA nr. 278 / 2006, Monitorul Oficial nr. 346 din 17/04/2006: „... De asemenea, Curtea consideră că nu pot fi reținute nici susținerile autorilor excepției potrivit cărora art. 78 și 80 din Legea nr. 164/2001 au efecte retroactive. Într-adevăr, drepturile de pensie stabilite anterior intrării în vigoare a acestor reglementări legale nu sunt atinse, iar actualizarea, recalcularea și recorelarea acelor pensii se pot face numai în favoarea beneficiarilor...”.

95

Reglementările propuse pentru recalcularea pensiilor pentru militari, polițiști și funcționari publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale nu numai că încalcă principiul “neretroactivității” prevăzut de art. 15, alin. (2) din Constituția României, ci introduce falsa premisa că pensiile ocupaționale actuale pot fi recalculate ca și cum ar fi fost obținute în baza principiului contributivității prevăzut în proiectul legii supus dezbaterii la art. 2, lit. c) . Dacă prin lege militarul ieșit la pensie nu a contribuit la sistemul de asigurări sociale, cum putem inventa o contribuție virtuală, atât timp cât, în înțelesul art. 3, alin. (1) din proiectul Legii militarul nu a avut calitatea de “asigurat” în sistemul public de pensii și nici de “contribuabil”? Faptul că militarii nu au avut niciodată până acum “Carte de muncă” ar trebui să constituie un argument la fel de convingător, în acest sens. În plus, referitor la metodologia recalculării, supunem atenției faptul că prin Decizia nr. 120/2007 Curtea Constituțională a dispus ca: “În toate cazurile în care din recalculare, rezulta un quantum mai mare al pensiei se va plăti acesta, iar dacă noul quantum rezultat este mai mic, se va acorda în continuare pensia anterior stabilită și aflată în plată, fără a se aduce vreo atingere drepturilor legal câștigate anterior”, lucru total ignorat de actul normativ supus criticii.

II. Art. 44 din Constituția României – Dreptul de proprietate privată

(1) Dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate. Conținutul și limitele acestor drepturi sunt stabilite de lege. (2) **Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. (...)** (3) Nimeni nu poate fi expropriat **decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptăți și prealabilă despăgubire.** (4) Sunt interzise naționalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor.

Pensia, atât ca drept în sine, cât și ca element al proprietății private, reprezintă o creanță asupra statului pe care acesta este obligat să o plătească și s-o ocrotească. Prin diminuarea brutală, abuzivă și retroactivă a quantumului pensiilor legal stabilite pentru militari, polițiști și funcționari publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale proprietatea nu este apărată, ci este pur și simplu jefuită de însuși statul român, care în acest mod refuză dictatorial să își achite creanțele. Dispozițiile criticate

95

contravin articolului privitor la **protecția proprietății** din Protocolul 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, la care România este parte. Astfel, „Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le considera necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

Referitor la textul menționat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că **noțiunea de „bun” acoperă și dreptul unei persoane asupra unei creanțe**, inclusiv a uneia de natură salarială; dreptul de a fi beneficiarul unei prestații sociale pentru persoanele fără niciun venit; dreptul la o pensie de bătrânețe; dreptul la o pensie pentru văduvi (Hotărârea pronunțată în cauza Rafinăriile grecești Stran și Stratis Andreatis; Hotărârea Gaygusuz; Hotărârea Buchen, Hotărârea Willis). Aceeași Curte a statuat că **noțiunea de „bun” are un înțeles foarte cuprinzător, el înglobând orice interes al unei persoane de drept privat, care are o valoare economică.**

Asadar, dispozițiile criticate contravin și prevederilor art. 44 alin. 1 din Constituție, de unde reiese că dreptul de proprietate și creanțele asupra statului sunt garantate. În domeniul de aplicare a textului constituțional intră orice creanță asupra statului deci și pensiile plătite din bugetul de stat.

III. Art. 47 alin. (1) și alin. (2) - (Dreptul la trai decent și la pensie) –

Prevederile 6, alin. (1), pct. I, lit.c) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice contravin dispozițiilor art. 47 alin. (1) din Constituție și dispozițiilor art. 135 alin. (2) lit. f) din aceeași lege fundamentală, care stabilesc în sarcina statului obligația de a asigura un nivel de trai decent și de a crea condițiile necesare pentru creșterea calității vieții

(1) Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent. (2) Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de somaj și la alte

24

forme de asigurari sociale publice sau private, prevazute de lege. Cetățenii au dreptul și la măsuri de asistență socială, potrivit legii.

Chiar art. 47 alin. (2) nominalizează anumite domenii în care cetățenii au drepturi ce intră în conceptul de trai decent, respectiv: dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private.

Dreptul la un nivel de trai decent cuprinde îndeosebi dreptul la condiții rezonabile de existență și la ameliorarea lor continuă, dreptul la hrană, îmbrăcăminte și locuință satisfăcătoare, care să asigure cetățeanului și familiei lui un trai civilizat, decent.

Or, tocmai dreptul la un nivel de trai decent este afectat prin aplicarea noilor mecanisme de recalculare prevazute de Legea privind sistemul unitar de pensii publice și tocmai de aceea este exclusă neacceptarea criticii de neconstituționalitate a acestui act normativ în raport de art. 47 din Constituție.

Statului îi revine obligatia de a asigura cetățenilor săi condițiile necesare pentru un nivel de trai decent, pentru creșterea calitatii vieții, aspecte care se realizează prin implementarea unor măsuri de protecție socială și prin garantarea dreptului la pensie. În realizarea acestui principiu constituțional, statul poate adopta politici în domeniul drepturilor de asigurări sociale, destinate să reglementeze condițiile concrete care se impun a fi îndeplinite pentru a beneficia de dreptul la pensie, precum și conținutul acestui drept (inclusiv modalitatea de calculare a cuantumului acestor prestații de asigurări sociale).

Analizând nota de fundamentare a Legii privind sistemul unitar de pensii publice prin prisma impactului social prognozat, rezultă că emiterea acestui act normativ are în vedere „menținerea standardelor de viață ale pensionarilor în plata – trecerea graduală la indexarea cu rata inflației”.

Considerăm că aceste susțineri sunt lipsite de orice suport real, întrucât în contextul realităților economice și sociale, recalcularea pensiilor speciale plasează persoanele care au calitatea de pensionari într-o situație defavorabilă.

Astfel, alocarea unor fonduri insuficiente pentru plata pensiilor, necorelarea acestora cu creșterea inflației nu sunt de natură să protejeze puterea de cumparare a celor care traiesc din pensii și să asigure veniturile pensionarilor, îmbunătățirea nivelului de trai al acestora, precum și reducerea marginalizării sociale a acestei categorii de populație.

În aceste condiții, obligația statului de a adopta o serie de măsuri de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor săi condițiile necesare pentru un nivel de trai decent nu poate fi considerată ca fiind îndeplinită.

Mai mult, se impune subliniat faptul că reducerea pensiilor speciale este de natură să aducă atingere principiului protecției așteptărilor legitime ale cetățenilor cu privire la un anumit nivel al protecției și securității sociale.

În baza principiului protecției așteptărilor legitime – indisolubil legat de statul de drept – organelor statului le revine obligația de a acționa în conformitate cu prevederile legale în vigoare, astfel încât cetățenii să aibă posibilitatea de a conta pe previzibilitatea normelor legale adoptate, fiind în măsura să-și planifice viitorul în contextul drepturilor conferite prin aceste dispoziții.

Admitem faptul ca acest principiu nu exclude *de plano* posibilitatea statului de a opera schimbări legislative, însă valabilitatea acestui demers este condiționată de menținerea unei balanțe rezonabile între încrederea cetățenilor în cadrul normativ existent și interesele pentru a căror satisfacere operează modificarea acestuia.

Prin simplul fapt că suntem oameni, ar trebui să fim egali în drepturi, fără privilegii și fără discriminări, iar această egalitate ar trebui să se traducă și prin asigurarea și garantarea unui anumit nivel de trai care să corespundă, cel puțin, unor minime standarde de viață, cu precădere de natură materială. Nașterea acestui drept s-a produs urmare a adoptării de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, în anul 1966, a Pactului internațional referitor la drepturile economice, sociale și culturale. Declarația Universală a Drepturilor Omului definește dreptul la un nivel de viață suficient - „orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale, bunăstării proprii și a familiei, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea și locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale, are dreptul la asigurarea de șomaj, de boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență ca urmare a unor împrejurări independente de voința sa”.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale a reluat aceasta sintagmă, dar toate statele părți la Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și politice au recunoscut dreptul oricărei persoane la un nivel de suficient atât pentru ea, cât și pentru familia sa. Statele s-au obligat a adopta măsurile convenite pentru a asigura realizarea acestui drept, recunoscând importanța esențială a cooperării internaționale liber consimțite în acest sens.

Stipularea prin documente internaționale, precum și prin constituții a acestui drept crează obligația statului de a asigura dreptul persoanei și familiei sale dacă nu la un nivel de trai decent, cel puțin la un nivel de trai suficient.

Aspectele criticate contravin prevederilor art. 47 din Constituție privind nivelul de trai. În literatura de specialitate s-a arătat că prin conținutul său, dreptul la un nivel de trai decent include dreptul cetățeanului la condiții rezonabile de viață care să-i asigure lui și familiei sale un trai civilizat decent (M. Constantinescu, A. Iorgovan, I. Muraru, E.S. Tănăsescu - Constituția României revizuită, comentarii și explicații, pag. 97-99).

În concepția Organizației Națiunilor Unite, se regăsește ideea necesității eforturilor interne ale fiecărui stat în cooperare cu celelalte state ce alcătuiesc comunitatea internațională, pentru a crea condiții rezonabile de viață.

Prin convențiile și acordurile europene se urmărește ameliorarea nivelului de trai și promovarea bunăstării sociale în statele membre.

În România, în situația în care măsurile cuprinse în actul normativ criticat ar ajunge să fie puse în practică, nivelul de trai al unora dintre cei care primesc pensii de la bugetul de stat ar fi drastic afectat. Avem în vedere, cu titlu de exemplu, un număr însemnat de cadre militare în rezervă care provin atât din Ministerul Aparării Naționale, cât și din Ministerul Administrației și Internelor ale căror unitați au fost supuse restructurării; în consecință, acestea au trecut la pensie, dar cuantumul acesteia este diminuat cu până la 40%. Măsura recalculării pentru aceștia, pe baza contributivității (care, de fapt, nu a existat) ar putea deveni tragică, mai ales că numărul anilor care s-ar lua în calcul este extrem de mic.

IV. Art. 11 alin. (2) – (Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern, art. 20 alin. (1) și (2) - (Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte și Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile), art. 148 alin. (2) și (4) – (Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare și Parlamentul, Presedintele Romaniei, Guvernul și autoritatea judecatorească garantează aducerea la indeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2). – RESPECTAREA UNOR ACTE INTERNAȚIONALE ÎN MATERIA DREPTURILOR OMULUI.

Prin dispozițiile coroborate ale art. 11 alin. (2) și art. 20 alin. (2) din Constituție, conform cărora „Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern”, iar în cazul în care „există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale”, aceste dispoziții convenționale au dobândit un statut aparte, fiind situate, în ierarhia actelor normative, pe o treaptă echivalentă Legii supreme și având preeminență asupra prevederilor interne, în măsura în care, așa cum dispune Constituția României revizuită, reglementările interne nu conțin dispoziții mai favorabile. Astfel, așa cum au recunoscut și reputați juristi români de talie internațională, țara noastră și-a îmbogățit în ultimii ani ansamblul modalităților de protecție acordate drepturilor și libertăților persoanelor. În acest demers se înscrie și semnarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale la 7 octombrie 1993, zi în care România devenea membru al Consiliului Europei. Prin ratificarea Convenției și a Protocoloalelor adiționale, România a recunoscut oricărei persoane aparținând jurisdicției sale drepturile și libertățile consacrate de acest instrument.

În numeroase alte rânduri, instanța de contencios constituțional a ținut să sublinieze caracterul obligatoriu al prevederilor Convenției în ansamblul reglementărilor legale aplicabile în țara noastră. Prin Decizia nr.146/2000, Curtea Constituțională sublinia că: „ratificarea de către România a Convenției

21

pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, a făcut ca această convenție să facă parte din dreptul intern, situație în care raportarea la oricare dintre textele sale este supusă aceluiași regim cu cel aplicabil raportărilor la dispozițiile din Legea fundamentală. Curtea constată, de asemenea, că această interpretare este în deplin acord cu dispozițiile art. 20 din Constituție [...].”

Însă art. 6, alin. (1), pct. I, lit.c) din Legea privind sistemul unitar de pensii publice încalcă – din punct de vedere al actelor internaționale la care Romania este parte – :

- art. 1 alin. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție (20.03.1952) privind protecția proprietății (“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional). **A reduce pensia atribuită militarilor, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale în temeiul unei legi care era în vigoare la data nașterii raportului juridic, respectiv la data pensionării celui în cauză, reprezintă o nesocotire gravă a dreptului de proprietate (CEDO, 2002, cauza Buchen contra Cehiei);**
- art. 2 din Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice (“1. Statele părți la prezentul Pact se angajează să respecte și să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor și țin de competența lor drepturile recunoscute în prezentul Pact, fără nicio deosebire, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare. 2. Statele părți la prezentul pact se angajează să garanteze că drepturile enunțate în el vor fi exercitate fără nicio discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau orice altă împrejurare”;
- art. 6 din Tratatul Uniunii Europene⁴ - ” (1) Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene din 7 decembrie 2000, astfel cum a fost adaptată la 12 decembrie 2007, la Strasbourg, care are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor. Dispozițiile cuprinse în cartă nu extind în niciun fel competențele Uniunii astfel cum sunt

⁴ A se vedea versiunea consolidată a Tratatului privind U.E., 9.5.2008.

definite în tratate. Drepturile, libertățile și principiile prevăzute în cartă se interpretează în conformitate cu dispozițiile generale din titlul VII al Cartei privind interpretarea și punerea sa în aplicare și cu luarea în considerare în mod corespunzător a explicațiilor menționate în Cartă, care prevăd izvoarele acestor dispoziții.

(2) Uniunea aderă la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Competențele Uniunii, astfel cum sunt definite în tratate, nu sunt modificate de această aderare.

(3) Drepturile fundamentale, astfel cum sunt garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului Uniunii).”;

- Legislația comunitară europeană, Pilonul al II-lea, Directiva nr.86/378/CEE, modificată prin Directiva nr. 96/97/CEE, privind aplicarea principiului egalității în schemele ocupaționale de securitate socială, care acoperă sectorial și legile speciale de pensii ale magistraților, militarilor, poliștilor s.a.

Conform acestora, cu caracter obligatoriu pentru toate statele membre ale Uniunii Europene, criteriile decisive pentru încadrarea într-un sistem de securitate socială ca sistem ocupațional sunt:

- ↳ să se refere la o categorie particulară de lucrători ;
- ↳ să fie direct legată de perioada de serviciu ;
- ↳ pensia să fie calculată prin raportare la ultimul salariu al lucrătorului.

Cu referire la aceasta (PARTICULARITATEA/SPECIFICUL ACESTEI CATEGORII), a militarilor, poliștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale facem următoarele precizări:

1. Atât pensiile cadrelor militare din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale cât și pensiile judecătorilor și procurorilor se încadrează în pilonul al 2-lea privind schemele ocupaționale (profesionale) guvernate de Directiva 86/378/EEC, modificată prin Directiva 97/96/EC. **Metodologia specifică de calcul a pensiei nu se bazează pe principiul contributivității.**

2. Cadrele militare din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, pe de o parte, cât și judecătorii și procurorii, pe de altă parte, au drepturi și îndatoriri prevăzute în statutele lor aprobate prin legi (Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare – lege organică prevăzută de art. 118 alin. (2) din Constituția României; Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor – lege neprevăzută în Constituția României).
3. Cadrele militare din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale sunt în serviciul națiunii (art. 1 din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare), în timp ce judecătorii desfășoară activități în scopul îndeplinirii justiției, iar procurorii desfășoară activități în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor (art. 1 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor).
4. Cadrele militare din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale sunt singurii salariați la stat care în cadrul jurământului către patrie **se obligă să apere țara chiar cu prețul vieții**, în timp ce judecătorii și procurorii nu depun un astfel de jurământ.
5. Cadrele militare din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale se pot afla în una dintre următoarele situații: în activitate, când ocupă o funcție militară; în rezervă, când nu ocupă o funcție militară, dar întrunesc condițiile prevăzute de lege pentru a fi chemate să îndeplinească serviciul militar ca rezerviști concentrați sau mobilizați, iar la nevoie, în calitate de cadre militare în activitate; în retragere, când potrivit legii, nu mai pot fi chemate pentru îndeplinirea serviciului militar. Judecătorii și procurorii se pot găsi numai în activitate și la pensie.
6. Instituția militară este prima instituție a statului român care a făcut cu adevărat o reformă reală, obiectiv pe care abia acum celelalte instituții îl iau în calcul. Armata s-a aliniat cu disciplină și seriozitate la prevederile tratatului de la Viena cu privire la reducerea armamentelor și efectivelor și din 1996 până în 2006 a redus efectivele cu peste 200.000 de posturi reprezentând peste 60% față de efectivele din 1989.
7. Cadrele militare din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale sunt menținute în activitate/rezervă până la o anumită vârstă, în funcție de grad (art. 92 și 93 din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, în timp ce judecătorii și procurorii

pot rămâne în activitate până la vârsta când ies la pensie (art. 82-86 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor).

8. Cadrele militare din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale desfășoară activități **cu un grad de periculozitate mult mai mare** decât în cazul judecătorilor și procurorilor (aplicațiile, tragerile cu armamentul din dotare, serviciul de zi pe unitate, acțiunile de luptă în teatrele de acțiuni militare din Irak, Afganistan etc. nu se pot compara cu locul de muncă al judecătorilor și procurorilor).

9. Cadrele militare din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale au prevăzut în cadrul statutului dreptul la pensie iar modul de calculare al acesteia este prevăzut într-o lege specială/ocupatională (Legea nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat și, respectiv Legea 179/2004 pentru politisti), în timp ce la judecători și procurori dreptul la pensie și modul de calculare al acesteia sunt prevăzute **inițial în Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale** și apoi în Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

Din punctul de vedere al interpretării Legii fundamentale de către Curtea Constituțională, se cuvine a sublinia faptul că integrarea în sistemul public de pensii a pensiilor militare de stat, ale polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale (similar ca și în cazul magistratilor, supuși și ei unui regim sever de restricții și interziceri) nu este în acord cu principiile constituționale. Astfel, **"Curtea Constituțională reține că instituirea pensiei de serviciu pentru cadrele militare și pentru magistrați nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensare parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale carora trebuie să li se supună magistratii și militarii"**. (Decizia Curții Constituționale a României nr. 20/02.02.2000).

Pe lângă cele sus enunțate, aratăm faptul că, datorită importanței deosebite de care se bucură Forțele Armate din România, **INSĂȘI CONSTITUȚIA**, la art. 118, le acordă un loc aparte. Iar Curtea Constituțională a statuat în Decizia nr. 148/2003 "Cu privire la consecințele aderării la Uniunea Europeană și la NATO Curtea Constituțională reține că acestea sunt numeroase și ele se reflectă în cuprinsul inițiativei legislative de revizuire a altor articole ale Constituției.

32

1. Aderarea României la NATO are ca urmare schimbarea funcțiilor forțelor armate. (...). Prin modificarea alin. (1) se legitimează noi funcții ale armatei, care în viitor, în condițiile legii și ale tratatelor internaționale la care România este parte, contribuie la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară și participă la acțiuni privind menținerea sau restabilirea păcii. Prevederile alin. (3) ale acestui articol urmaresc să generalizeze această funcție la toate componentele forțelor armate. (...)

2. O consecință importantă a modificării funcțiilor armatei are în vedere reevaluarea atribuțiilor Consiliului Suprem de Apărare a Țării. Curtea Constituțională reține ca, în vederea corelării dispozițiilor art. 117 cu cele ale art. 118, se propune modificarea acestuia din urma, după cum urmează: " Art. 118. - Consiliul Suprem de Aparare a Tarii organizeaza si coordoneaza unitar activitatile care privesc apararea tarii si siguranta nationala, participarea la mentinerea securitatii internationale si la apararea colectiva in sistemele de alianta militara, precum si la actiuni de mentinere sau de restabilire a pacii."

V. Art. 41 alin 1 din Constituție - dreptul fundamental de alegere al profesiei și al meseriei sau ocupației. "Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă."

În opinia noastră, acest proiect de lege adoptat de Camera Deputaților aduce atingere unui drept fundamental prevăzut de Constituție, și anume dreptul la muncă, statuat prin art. 41 din Constituția României. În urma aplicării sistemului unitar de pensii, toate persoanele care cotizează la Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat din România vor fi afectate, actul normativ desființând chiar unele drepturi create pe baza unor legi anterioare, pentru militari, polițiști și funcționari publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale.

În acest sens, amintim că, potrivit celor statuate de Curtea Constituțională în Decizia nr. 1189/2008, sensul juridic al verbului „a afecta” cuprinde mai multe nuanțe, precum pe cel de „a suprima”, „a aduce atingere”, „a prejudicia”, „a vătăma”, „a leza” sau „a antrena consecințe negative”. Or, potrivit celor de mai sus, proiectul de lege suspus acestei sesizări de neconstituționalitate aduce atingere în mod evident dreptului la muncă ca drept complex al persoanelor afectate de prevederile acestui act normativ, afectând și dreptul la pensie, precum și

dreptul la condiții rezonabile de viață, care să asigure un trai civilizat și decent al cetățenilor României.

În ceea ce privește textul proiectului de lege adoptat de Camera Deputaților, îl consideram ca fiind neconstituțional deoarece, potrivit art 41 alin 1) din Constituția României dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Actul normativ la care facem referire conține prevederi care încalcă dispozițiile constituționale conform cărora „alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației precum și a locului de muncă este liberă”

Astfel, art. 6 alin 1 pct. IV face vorbire despre alte persoane care realizează venituri din activități profesionale, în speță putând intra în acest context toți membrii profesiilor liberale, respectiv avocați, notari, executori, mediatori. Aceste persoane care sunt angrenate într-o asocierie profesională, astfel încât raporturile dintre organizație și fiecare membru nu pot reprezenta o relație de tip angajator – angajat și nu se poate spune despre aceste persoane că sunt angajați în sensul art. 3 alin 1 lit a.

Mai mult decât atât, respectivele profesii sunt guvernate de legi speciale, proprii, prin care se creează cadrul legal pentru existența unor case de pensii proprii acestor profesii. Prin extrapolare și prin coroborare cu art. art 2 litera b privind principiul obligativității, toate aceste profesii ar urma să plătească dublu și la două case de pensii diferite, fără ca vreuna dintre ele să fie facultativă, ci obligatorie! Pentru aceste categorii vor exista două legi aplicabile în același timp.

Având în vedere această situație, consideram că art. 6 alin. 1 pct. IV lit. e este neconstituțional, întrucât încalcă dispozițiile art. 41 alin. 1 din Constituție, respectiv dreptul fundamental de alegere al profesiei și al meseriei sau ocupației, tocmai prin aspectele mai sus arătate de dublă impunere.

De asemenea, art. 20 alin 1) din Constituție arata ca „dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanța cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și celelalte tratate la care Romania este parte.

Așadar, dreptul la muncă precum și alegerea ocupației în mod liber sunt garantate și interpretate în spiritul Declarației Universale a Drepturilor Omului și a Tratatelor Internaționale la care Romania este parte, inclusiv a Directivelor Uniunii Europene.

Astfel, este încălcat art. 2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului " Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta declarație fără nici un fel de deosebire că, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limba, religie, opinie politică sau orice alta opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări. În afara de aceasta, nu se va face nici o deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană, fie ca această țară sau teritoriu sunt independente, sub tutela, neautonome sau supuse vreunei alte limitări de suveranitate".

De asemenea, Legea privind sistemul unitar de pensii publice încalca prevederile Pactului Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale, respectiv în ceea ce privește dreptul la muncă.

VI. Legea privind sistemul unitar de pensii publice ÎNCALCĂ ÎNSĂȘI JURISPRUDENȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE A ROMÂNIEI, respectiv Art. 147 - Deciziile Curții Constitutionale, alin. (4) "Deciziile Curții Constitutionale se publica în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor."

Cu referire la necesitatea tratamentului diferențiat al unor categorii socio-profesionale, Curtea Constituțională a României s-a pronunțat anterior, Decizia nr. 20 din 2 februarie 2000, Monitorul Oficial nr.72 din 18.02.2000. Reproducem mai jos câteva pasaje din aceasta care nu mai au nevoie de niciun comentariu:

„2.b) Cel de-al doilea aspect pentru care în sesizarea Curții Supreme de Justiție este criticat textul art.198, prin care se abrogă art. 103 din Legea nr. 92/1992, republicată, îl constituie nesocotirea faptului că în România, ca și în statele europene cu un anumit grad de dezvoltare, „dreptul la pensie de serviciu îl au toate forțele de apărare a ordinii publice — armata, poliția și serviciile speciale”. În acest sens, se arată că justificarea acordării și menținerii pensiei de serviciu, în cazul magistraților, rezidă în statutul special al acestora, care le interzice exercitarea unor activități producătoare de venituri, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, precum și în gradul ridicat de risc pe care îl presupune exercitarea funcției de magistrat, caracteristică de altfel

comună, astfel cum se arată în sesizare, pentru întregul personal al forțelor de apărare a ordinii publice, a ordinii de drept.

(...) Decretul nr. 214/1977 este aplicabil nu numai cadrelor din armată, ci și celor din sistemul Ministerului de Interne, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului de Protecție și Pază, Direcției Generale a Penitenciarelor din cadrul Ministerului Justiției etc.

Examinând cel de-al doilea aspect al criticii de neconstituționalitate, Curtea Constituțională constată că aceasta este întemeiată.

Astfel pensia de serviciu pentru magistrați, introdusă în anul 1997 prin efectul modificării și completării Legii nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, la fel ca și pensia de serviciu pentru militari, prevăzută de Decretul nr. 214/1977 privind pensiile militare de stat, cu modificările ulterioare, au fost instituite în vederea stimulării stabilității în serviciu și a formării unei cariere în magistratură sau, după caz, în rândul cadrelor militare permanente. Conform reglementărilor menționate, pensia de serviciu se acordă la împlinirea vârstei de pensionare numai magistraților, respectiv militarilor care, în privința totalului vechimii lor în muncă, îndeplinesc condiția de a fi lucrat un anumit număr de ani numai în magistratură sau, după caz, ca militar. Caracterul stimulat al pensiei de serviciu constă, atât în cazul magistraților, cât și în cel al militarilor, în modul de determinare a cuantumului pensiei în raport cu salariul, respectiv cu solda avută la data ieșirii la pensie. În plus, în ceea ce privește acordarea pensiei de serviciu pentru militari, se aplică un spor de 10% până la 20% pentru militarii care beneficiază în considerarea vechimii și a activității meritorii de ordinul „Meritul Militar”, conform prevederilor art.11 din Legea nr. 80/1995 privind Statutul cadrelor militare.

Constatând că aceste elemente care diferențiază regimul de pensionare al militarilor și al magistraților de regimul general al pensiilor asigură un tratament juridic specific celor două categorii de asigurați, Curtea Constituțională reține că instituirea pensiei de serviciu pentru cadrele militare și pentru magistrați nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea

⁵ Actualmente fiind înlocuit cu Legea nr. 164/2001 (care reglementează pensiile militare de stat) și Legea 179/2004 (care reglementează pensiile politistilor).

constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale cărora trebuie să li se supună militarii și magistrații.

Astfel, aceste statute speciale stabilite de Parlament prin legi sunt mult mai severe, mai restrictive, impunând militarilor și magistraților obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au. Într-adevăr, acestora le sunt interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității. Sub acest aspect art.30 alin. (1) din Legea nr. 80/1995 privind Statutul cadrelor militare prevede pentru ofițerii, maiștrii militari și subofițerii în activitate obligația de a nu efectua activități care contravin demnității, prestigiului și normelor de comportare ce decurg din calitatea lor de cadre militare; iar alin. (2) al aceluiași articol instituie pentru categoriile menționate de militari interdicția de a îndeplini alte funcții decât cele în care sunt încadrați, cu excepția cumulului prevăzut de lege, în condițiile stabilite prin ordin al ministrului apărării naționale, precum și interdicția de a fi asociat unic ori de a participa direct la administrarea sau conducerea unor organizații ori societăți comerciale, cu excepția numirii în consiliile de administrație ale regiilor autonome și societăților comerciale din subordinea Ministerului Apărării Naționale, din cadrul industriei de apărare sau în legătură cu aceasta.

Un alt element comun care justifică în mod obiectiv și rezonabil un tratament juridic asemănător al magistraților și al cadrelor militare, inclusiv în ceea ce privește regimul de pensionare, îl reprezintă riscul pe care îl implică exercitarea profesiilor respective, ambele având un rol esențial în apărarea drepturilor omului, a ordinii publice, a valorilor statului de drept.

Curtea Constituțională constată, pe de altă parte, că reglementarea în vigoare a pensiei de serviciu pentru militari, ca și cea a pensiei de serviciu pentru magistrați, cu diferențele pe care această pensie le prezintă față de pensia comună de asigurări sociale, nu constituie o încălcare a principiului egalității cetățenilor în fața legii, principiu prevăzut de art. 16 alin. (1) din Constituție. Această constatare se bazează pe specificul comun al activității militarilor și magistraților, care, astfel cum a rezultat din analiza anterioară a dispozițiilor constituționale și legale aplicabile, impune celor două categorii profesionale obligații și interdicții severe, precum și riscuri sporite, ceea ce justifică în mod obiectiv și rezonabil o diferențiere a regimului juridic de pensionare față de regimul stabilit pentru alți asigurați care nu sunt supuși aceluiași exigențe, restricții și riscuri.

24

În această ordine de idei Curtea Constituțională, dând curs dispozițiilor art. 11 și 20 din Constituție, referitoare la raportul dintre reglementările interne și cele internaționale, constată că principiul egalității în drepturi își găsește expresia în numeroase acte internaționale la care România este parte, printre care unul dintre cele mai recente este Carta socială europeană revizuită, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996 și ratificată de România prin Legea nr. 74 din 3 mai 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 193 din 4 mai 1999. Astfel această carte, care prin art.12 al părții a II-a reglementează între altele "Dreptul la securitate socială", prevede, de asemenea, la art. E al părții a V-a, denumit "Nediscriminarea", că "Respectarea drepturilor recunoscute în prezenta carte trebuie asigurată fără deosebire de rasă, sex, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, sănătate, apartenență la o minoritate națională, naștere sau orice altă situație". În vederea interpretării acestui text anexa (intitulată "Câmpul de aplicare a Cartei sociale europene revizuite în privința persoanelor protejate"), care face parte integrantă din carte, dispune cu aceeași forță juridică în sensul că "O diferență de tratament pe un motiv obiectiv și rezonabil nu este considerată ca discriminatorie".

De asemenea, jurisprudența Curții Constituționale, referitoare la aplicarea principiului egalității în fața legii și al nediscriminării, a stabilit constant, în deplin acord cu jurisprudența în materie, și ea constantă, a Curții Europene a Drepturilor Omului, că principiul egalității nu este sinonim cu uniformitatea și că pentru situații diferite poate exista un tratament juridic diferit, recunoscându-se dreptul la diferență. În acest sens sunt, de exemplu: Decizia nr. 70 din 15 decembrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.307 din 27 decembrie 1993; Decizia nr.74 din 13 iulie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.189 din 22 iulie 1994; Decizia nr.139 din 19 noiembrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.7 din 20 ianuarie 1997.

În același timp, Curtea Constituțională constată că, față de asemănările subliniate anterior între situația cadrelor militare și cea a magistraților, avându-se în vedere și caracteristicile comune ale statutelor aplicabile acestor categorii profesionale, care au determinat în mod obiectiv reglementarea prin lege, în mod aproape identic, a pensiei de serviciu, nu se poate identifica o rațiune suficientă care să justifice aplicarea unui tratament diferit magistraților față de cadrele militare permanente, astfel cum s-a procedat prin art. 198 din noua lege a pensiilor, care abrogă reglementarea privind pensia de serviciu a magistraților. Așa fiind, se impune concluzia că este

24

nejustificată abrogarea prin art.198 din Legea privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale a dispozițiilor art.103 din Legea nr.92/1992, republicată.

Într-adevăr, diferența de regim juridic ce se creează între pensia magistraților și pensia militarilor constituie, în condițiile înfățișate prin considerentele anterioare, o încălcare de către legiuitor a egalității de tratament juridic, ceea ce, în absența unei determinări obiective, este contrar prevederilor art.16 alin.(1) din Constituție, în înțelesul conferit acestui text constituțional prin dispozițiile actelor internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte. Între acestea figurează și prevederile referitoare la nediscriminare ale art. E din partea a V-a a Cartei sociale europene revizuite, al căror cuprins, conturat prin dispozițiile corespunzătoare ale anexei, cuprinde și dispoziția conform căreia "O diferență de tratament pe un motiv obiectiv și rezonabil nu este considerată ca discriminatorie". Din aceste dispoziții, care sunt obligatorii pentru statul român, făcând parte din dreptul intern, conform art.11 din Constituție, ca urmare a ratificării Cartei rezultă că este discriminatorie diferența de tratament juridic ce nu se întemeiază pe un motiv obiectiv și rezonabil.

În același sens este de altfel și jurisprudența îndelungată a Curții Europene a Drepturilor Omului care a statuat, în aplicarea prevederilor art. 14 privind interzicerea discriminării din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, că reprezintă o încălcare a acestor prevederi orice diferență de tratament săvârșită de stat între indivizi aflați în situații analoage, fără o justificare obiectivă și rezonabilă (de exemplu, prin hotărârea pronunțată în cazul "Marks contra Belgiei", 1979).

De asemenea, Curtea Constituțională, prin Decizia nr.1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 16 martie 1994, a stabilit că "un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice". De asemenea, prin Decizia nr.135 din 5 noiembrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 17 decembrie 1996, Curtea Constituțională a reținut că "principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite".

VII. Egalizarea vârstei de pensionare pentru femei și bărbați reprezintă o gresită aplicare a art. 16 din Constituție, „Egalitatea în drepturi”

Referitor la măsura creșterii vârstei de pensionare, argumentată ca o necesitate a alinierii la cerințele Uniunii Europene, care însă nu sunt unitare în acest **domeniu neocomunitarizat**, așa cum se arată și în Avizul Consiliului legislativ pentru Legea privind sistemul unitar de pensii publice, apreciem că ar trebui să se țină seama și de speranța de viață în România.

Astfel, speranța de viață a bărbaților români este printre cele mai scurte în Europa, de 68.2 ani; prin stabilirea vârstei de pensionare la 65 de ani, ar urma ca, în medie, un bărbat care lucrează de la 20 de ani până la 65 de ani, adică 45 de ani, să beneficieze de pensie doar o perioadă de 3.2 ani, față de 13.4 ani în alte state europene.

În aceeași ordine de idei, deși în cadrul Expunerii de motive se invocă drept argument suprem pentru egalizarea vârstei de pensionare a femeilor cu cea a bărbaților necesitatea instituirii egalității de tratament, semnalăm că, în egală măsură, constituie discriminare atât a trata diferențiat persoane aflate în situații similare sau comparabile, cât și a trata identic persoane aflate în situații diferite, așa cum de altfel a arătat Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Thlimmenos contra Greciei (2000).

Astfel, situația femeilor generată de existența unor particularități fiziologice specifice lor justifică beneficierea de către acestea de un tratament diferențiat. Este vorba de așa-numita discriminare pozitivă, statul putând adopta o legislație care să creeze inegalități de drept menite a corecta inegalitățile de fapt. Astfel, o serie de acte comunitare prevăd că principiul egalității între femei și bărbați nu împiedică adoptarea de măsuri specifice vizând remedierea inegalităților de fapt (art.6 alin. (2) din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, potrivit căruia statele membre pot să prevadă că nu constituie discriminare luarea în considerare a criteriului vârstei la fixarea, pentru regimurile profesionale de securitate socială, a unei vârste pentru aderare sau admisibilitate la prestațiile de pensie sau invaliditate).

Referitor la acest aspect, exemplificăm cu jurisprudența CEDO care, în cauzele Stec și alții contra Regatului Unit (2006) și Walker contra Regatului Unit (2006), a arătat că diferențele dintre vârstele de pensionare ale femeilor și cele ale bărbaților au fost justificate până în momentul în care

condițiile sociale s-au schimbat, subliniind însă că este dificil, dacă nu chiar imposibil, să se stabilească precis un moment anume când nedreptatea cauzată bărbaților prin instituirea unor vârste diferite de pensionare va începe să depășească necesitatea corectării dezavantajele situației femeilor.

Prelungirea vârstei de pensionare ar trebui să fie un drept, și nu o obligație. Continuarea sau nu a activității profesionale ar trebui să depindă exclusiv de voința și, respectiv, de capacitatea persoanei de a-și exercita meseria la parametrii optimi, astfel încât cine dorește să poată activa și dincolo de o limită de vârstă fixată oricum arbitrar.

Vârsta de pensionare s-ar cuveni flexibilizată suplimentar inclusiv între femei, cel puțin după categoria profesională, căci a considera egale ca efort și uzura munca unei asistente medicale la oncologie, de pildă, cu cea a unei secretare sau pe cea a unei profesoare universitare cu cea a unei însoțitoare de zbor sau a unei femei cadru militar/polițist nu se justifică.

În mod constant, Curtea Constituțională a statuat că principiul egalității în drepturi (art. 16 din Constituție) nu înseamnă omogenitate, astfel că situații diferite permit și uneori impun o reglementare diferită, în deplin acord cu principiul constituțional amintit (Decizia nr. 258/2010).

Pentru exemplificare, prezentăm un extras din Decizia Curții nr. 258/2010:

“... Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, spre exemplu, Decizia nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, “principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice.” De asemenea, art. 16 din Constituție “vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor. În felul acesta se justifică nu numai admisibilitatea unui regim juridic diferit față de anumite categorii de persoane, dar și necesitatea lui” (Decizia nr. 53 din 19 februarie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 224 din 3 aprilie 2002). Curtea a mai statuat că “principiul egalității în drepturi nu înseamnă eo ipso aplicarea aceluiași regim juridic unor

situații care, prin specificul lor, sunt diferite" (Decizia nr. 139 din 19 noiembrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 7 din 20 ianuarie 1997).

VII. Art. 6, alin. (1), pct.I, lit.c) din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor INCALCA JURISPRUDENTA CEDO

În sprijinul celor susținute de noi anterior, invocăm și câteva spețe selectate din jurisprudenta CEDO:

- cauza Buchen versus Cehia (2006), în care Curtea Europeană a decis că "limitarea nejustificată a unui drept recunoscut magistratului, cum ar fi o pensie specială, drept nesocotit ulterior, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă pentru o asemenea îngrădire, constituie o privare de proprietate în sensul articolului 1, din Protocolul 1 al CEDO, dar și o discriminare în sensul articolului 1 din Protocolul 12".
- cauza Gaygusuz versus Austria (1996), în care Curtea a decis că "pensia constituie un drept patrimonial în sensul articolului 1 din Protocolul 1 al Convenției pentru drepturile omului și se constată o discriminare în sensul articolului 14, dacă lipsește o justificare obiectivă rezonabilă pentru diminuarea patrimoniului reclamantului".
- cauza Stubbings ș.a. versus Marea Britanie, în care Curtea a decis că "există discriminare în sensul articolului 14 al Convenției atunci când persoane aflate în situații identice sau comparabile se bucură de un tratament preferențial unele față de altele".
- cauza Akdejeva versus Letonia (2007), în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a obligat statul leton la despăgubiri, stabilind că a fost încălcat articolul 6 din Convenția drepturilor omului și articolul 1 din Protocolul 1, în cazul în care se procedează la recalcularea în minus a pensiei, dat fiind că este vorba despre un drept câștigat.
- cauza Muller versus Austria, precum și în numeroase alte spețe similare, s-a decis constant în sensul că "o reducere substanțială a nivelului pensiei ar putea fi considerată ca afectând substanța dreptului de proprietate și chiar a însuși dreptului de a rămâne beneficiar al sistemului de asigurare la bătrânețe".

O discuție aparte a fost făcută la nivelul CEDO și la cel al Curții de Justiție a Uniunii Europene asupra noțiunilor de "bun patrimonial" și de "speranță legitimă". "În conformitate cu articolul 14 din Convenția pentru interzicerea discriminării și articolul 1 din Protocolul I referitor la protecția proprietății, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că «noțiunea de bun înglobează orice interes al unei persoane de drept privat ce are valoare economică, astfel încât dreptul la pensie și, evident, dreptul la salariu sunt asimilate dreptului de proprietate» (cauza Buchen versus Cehia). Din această perspectivă, apare ca fiind evident că pensia de serviciu pentru militari, polițiști și funcționari publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, așa cum este în prezent reglementată și având cuantumul stabilit prin lege, constituie un «drept de proprietate» în sensul Convenției și a Protocoalelor adiționale, iar reducerea prin recalculare a acestui drept ar echivala cu o expropriere".

Referitor la înțelesul noțiunii de "speranță legitimă", ei arată că s-a statuat în numeroase soluții pe spețe că această noțiune trebuie înțeleasă și interpretată ca avându-și temeiul în dreptul cetățeanului la coerență și siguranță legislativă, astfel ca, în temeiul legii, acesta să își poată valorifica, păstra și apăra drepturile. Cu alte cuvinte, este vorba de concretizarea principiului constituțional, propriu oricărui stat de drept, privind supremația legii. Oricare militar, politist, magistrat etc. în funcție la acest moment ori deja pensionar, are o firească «speranță legitimă» privind stabilitatea și coerența legislativă, astfel încât să poată beneficia neîngrădit de drepturile legal dobândite privind pensia cuvenită. La intrarea în cariera militară, în poliție, în magistratură etc., acceptând și asumându-și de bună voie multitudinea de riscuri, restricții și interdicții încumbate de cariera specifică, tânărul are în parțială compensare, «speranța legitimă» izvorâtă din lege, că va fi remunerat la un nivel corespunzător rolului, dificultății și importanței sociale a muncii sale, precum și că la finalul unei cariere, statul, pe care l-a aparat, sau a cărei forță a reprezentat-o și la a cărei liniște și ordine de drept a vegheat, îi va asigura o pensie de asemenea stabilă și corespunzătoare.

53

VIII. Ignorarea în totalitate de către Guvernul României a Avizului Consiliului Legislativ pe Legea privind sistemul unitar de pensii publice

În Art. 79 din Constituția României (Consiliul Legislativ) se stipulează că:

“(1) Consiliul Legislativ este organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații. El ține evidența oficială a legislației României.

(2) Înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ se stabilesc prin lege organică.”

Consiliul Legislativ atrage atenția că unele dintre soluțiile propuse „pot fi considerate ca încălcând principii de drept consacrate de Constituție”:

„... 4. Referitor la principiile și metodologia privind stabilirea pensiilor militare atât în statele membre NATO, ale Uniunii Europene, cât și în alte state, semnalăm următoarele:

sistemul de calcul al pensiilor militare este reglementat prin lege separată, deci lege specială, în Germania, Marea Britanie, SUA, Turcia, Coreea de Sud, Israel, Egipt, Japonia sau printr-un capitol independent, cuprins formal într-o singură lege, împreună cu cel al pensiilor civile, în Franța, Italia, Grecia, Portugalia, Austria, deci capitol special într-o lege unitară, nu unică;

baza de calcul a pensiilor militare se stabilește în funcție de valoarea soldei din ultima lună de activitate în Germania, Marea Britanie, Turcia, Italia, Grecia, Austria, Japonia, Coreea de Sud, Israel, sau de media soldelor pe ultimele trei sau șase luni în Franța și Egipt, precum și de vechimea integrală în armată (în majoritatea țărilor - 35 sau 36 ani, Japonia - 20 ani, Israel - 25). În Franța, limita maximă pentru serviciul activ este de 25 de ani, dar există și o limită minimă, care este de 15 ani, de la care se poate primi pensie de serviciu;

în majoritatea țărilor NATO, pentru stabilirea pensiei, bazei de calcul rezultate i se aplică un procent cuprins între 75-80% din valoarea soldelor pe ultimele 1-3-6 luni;

din considerente de compensare a cheltuielilor efectuate pe timpul serviciului activ (schimbarea obligatorie multiplă a reședinței, conform cerințelor postului) și a constrângerii de a lipsi pe perioade lungi de lângă familie, pensia militarului francez se majorează cu 10% pentru cei care au de crescut trei copii, la care se mai adaugă încă 5% pentru fiecare copil în plus;

în armata portugheză, valoarea reală a pensiei poate fi mai mare decât salariul dinaintea pensionării, deoarece nu este supusă impozitării.

5. Cu privire la abrogarea prevederilor legale referitoare la pensiile de serviciu, semnalăm că în această materie Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr.20 din 2 februarie 2000 (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.72/2000), în sensul constatării ca fiind neconstituționale dispozițiile prin care s-a abrogat art.103 din Legea nr.92/1992 pentru organizarea judecătorească (în prezent preluat de art.82 din Legea nr.303/2004 privind Statutul judecătorilor și procurorilor), prin care se stabileau condițiile de acordare a pensiilor de serviciu pentru magistrați.

Astfel, pensia de serviciu pentru magistrați, introdusă în anul 1997 prin efectul modificării și completării Legii nr.92/1992 pentru organizarea judecătorească, la fel ca și pensia de serviciu pentru militari, prevăzută de Decretul nr.214/1977 privind pensiile militare de stat, cu modificările ulterioare, au fost instituite în vederea stimulării stabilității în serviciu și a formării unei cariere în magistratură sau, după caz, în rândul cadrelor militare permanente. Conform reglementărilor menționate, pensia de serviciu se acordă la împlinirea vârstei de pensionare numai magistraților, respectiv militarilor care, în privința totalului vechimii lor în muncă, îndeplinesc condiția de a fi lucrat un anumit număr de ani numai în magistratură sau, după caz, ca militar. Caracterul stimulat al pensiei de serviciu constă, atât în cazul magistraților, cât și în cel al militarilor, în modul de determinare a cuantumului pensiei în raport cu salariul, respectiv cu solda avută la data ieșirii la pensie. În plus, în ceea ce privește acordarea pensiei de serviciu pentru militari, se aplică un spor de 10% până la 20% pentru militarii care beneficiază, în considerarea vechimii și a activității meritorii, de ordinul "Meritul Militar", conform prevederilor art.11 din Legea nr.80/1995 privind Statutul cadrelor militare.

Constatând că aceste elemente, care diferențiază regimul de pensionare al militarilor și al magistraților de regimul general al pensiilor, asigură un tratament juridic specific celor două categorii de asigurați, Curtea Constituțională reține că instituirea pensiei de serviciu pentru cadrele militare și pentru magistrați nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale cărora trebuie să li se supună militarii și magistrații.

Astfel, aceste statute speciale, stabilite de Parlament prin legi, sunt mult mai severe, mai restrictive, impunând beneficiarilor obligații și interdicții pe care alte categorii de asigurați nu le au. Într-adevăr, acestora le sunt interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității.

În acest context, relevăm faptul că atât în statele membre ale Uniunii Europene cât și în legislația altor state, există și alte categorii profesionale care beneficiază de sisteme proprii de pensionare, în funcție de importanța socială a muncii desfășurate, cum ar fi: funcționarii publici din domeniul sănătății, învățământului, funcționarii parlamentari, diplomații ș.a.

Totodată, menționăm și faptul că pentru acordarea pensiilor de serviciu este necesar să fie îndeplinite trei condiții cumulative în loc de două ca în cazul pensiilor din sistemul public, cea de a treia condiție fiind reglementarea în mod expres a acordării unei astfel de pensii speciale în acte normative care stabilesc un regim diferit față de reglementarea cadru în materie de pensii.

De asemenea, la anumite categorii de beneficiari ai pensiei de serviciu, vârsta de pensionare este deja egală la bărbați și femei și, în același timp, mai mare decât cea din sistemul public. De exemplu, începând din anul 2006, funcționarii publici parlamentari se pot pensiona de la vârsta de 60 de ani în sus față de persoanele pensionate în baza Legii nr. 19/2000 care au o vârstă de pensionare mai mică.

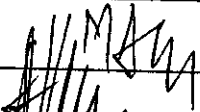
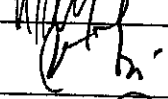
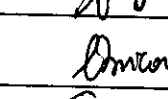
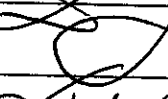
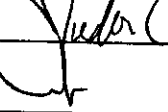
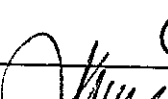
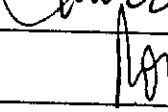
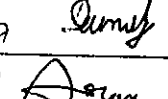
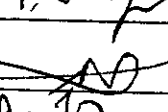
6. Semnalăm că și altele dintre soluțiile propuse pot fi considerate ca încălcând principii de drept consacrate de Constituție.

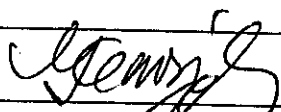
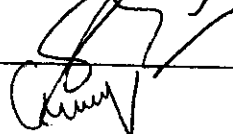
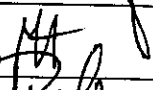
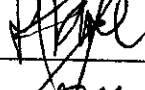
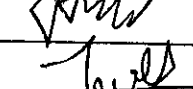
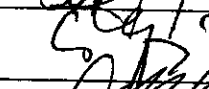
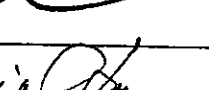
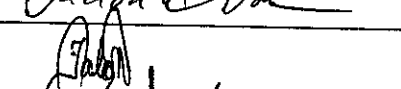
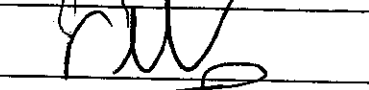
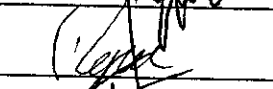
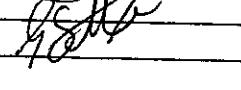
Astfel, măsura privind recalcularea pensiilor stabilite prin legi speciale, aflate în plată la data introducerii sistemului unitar de pensii publice nu se poate face decât prin încălcarea principiului neretroactivității legii, prevăzut la art.15 alin.(2) din Constituția României, republicată, conform căruia „Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile”.

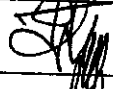
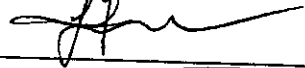
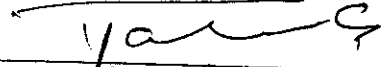
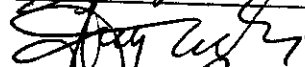
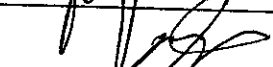
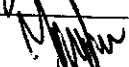
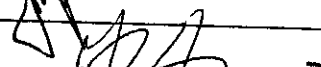
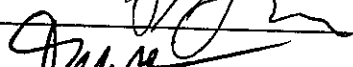
În cazul de față, deoarece măsurile propuse nu sunt de natură penală sau contravențională, ci au caracter civil, ele pot viza doar cazurile care se vor ivi după intrarea în vigoare a proiectului, nu și situațiile deja existente.

**Tabel de semnături pentru susținerea sesizării la Curtea Constituțională
cu privire la neconstituționalitatea Legii privind sistemul unitar de
pensii publice (PL-x 323/2010)**

Chereches Catalin I. Iu

NR. CRT.	Deputat PNL	
1.	Adomniței Cristian	
2.	Almajanu Marin	
3.	Atanasiu Teodor	
4.	Berci Vasile	
5.	Buda Viorel	
6.	Budurescu Daniel	
7.	Buican Cristian	
8.	Calimente Mihăiță	
9.	Cazan Mircea	
10.	Chițoiu Daniel	
11.	Chiuariu Tudor	
12.	Cristian Horia	
13.	Dobre Ciprian	
14.	Dobre Victor Paul	
15.	Donțu Aurel Mihai	
16.	Dragomir Gheorghe	
17.	Dumitrică George	
18.	Fenechiu Relu	
19.	Gabor Gheorghe	

20.	Gavrilăscu Grațiana	
21.	Gerea Dominic Andrei	
22.	Gorghiu Alina	
23.	Holban Titi	
24.	Horj Pavel	
25.	Irimescu Mircea	
26.	Jolța Nicolae	
27.	Lupu Mihai	
28.	Morega Dan Ilie	
29.	Motreanu Dan	
30.	Nicolăescu Eugen	
31.	Orban Ludovic	
32.	Palăr Ionel	
33.	Palașcă Viorel	
34.	Pieptea Cornel	
35.	Plăiașu Gabriel	
36.	Pocora Cristina	
37.	Pop Virgil	
38.	Popa Marius Octavian	
39.	Popescu Tăriceanu Călin	
40.	Săftoiu Adriana	
41.	Săpunaru Nini	
42.	Scutaru George	

43.	Stroe Ionuț Marian	
44.	Stroe Radu	
45.	Știrbu Gigel	
46.	Taloș Gheorghe Mirel	
47.	Tușa Diana Adriana	
48.	Jaga Claudiu	
49.	Țîmpău Radu	
50.	Țintean Ioan	
51.	Țurcanu Florin	
52.	Uioreanu Horea Dorin	
53.	Varga Ana Lucia	
54.	Voicu Mihai	